СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 250. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 29-го жовтня 1941. No. 250. Jersey City, N. J., Wednesday, October 29, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГІТЛЕР БУДЕ ЗНИЩЕНИЙ, ЗАПЕВНЮЄ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, виголошуючи промову на „Святі Фльоти", заявив, що атаки німецьких підводних лодок на американські кораблі це вже війна, яку почала Німеччина проти Америки. Не зважаючи на це, говорив він, що Америка хотіла й хоче за всяку ціну уникнути війни, стріляння почалося з того моменту, коли дано приказ американській фльоті стріляти до німецьких кораблів в т. зв. оборонних зонах Америки. Далі президент твердив, що американський уряд має докази, що Гітлер плянує знести релігію в підбитому ним світі, а на її місце запровадити культ німецької сили. Вашингтонський уряд має теж нацистівську „тайну мапу", яка розкриває німецькі пляни в Полудневій та Середній Америці.

Зусиллями Америки Гітлер буде таки поконаний, говорив президент. Але до цього треба, щоб всі були одної думки й одного рішення. Він саркастично згадав, що ізоляціоністи грають на дудку Гітлера. Натякаючи на це, що зусилля знищити Гітлера мусять походити також з копалень вугля, президент гостро заатакував самолюбних промисловців, як і тих „самолюбних робітничих провідників", які ставлять перешкоди, що відносилось до Джана Луїса. Вкінці президент Рузвелт перший раз заапелював до Конгресу, щоб він чимскорше уповажнив узброїти торговельні кораблі.

ОДНІ ДОМАГАЮТЬСЯ СВОБОДИ МОРЯ, ДРУГІ МИРА

ВАШИНГТОН. — Серед піднесеної дискусії над законопроектом в справі зміни Невтральностевого Закону в сенаті, падали голоси, щоб Америка приняла визов Гітлера гідно й рішучо. Тільки сенатор Вандерберґ з Мішіґен, бажав собі, щоб Америка, заки піде до війни, запропонувала останній раз воюючим державам переговорюваний мир, а щойно тоді, коли такий мир Гітлер відкине, Америці не остане нічо інше, а тільки виповідження війни. Сенатор Коноллі заявив, що Америка вже нераз пробувала погодити воюючі держави, але її зусилля були марні.

ГЕЛИФЕКСА ЗАКРИЧУЄ НЮЙОРСЬКА ПУБЛИКА

НЮ ЙОРК. — Тисячі нюйорчан, що зібралися на вічу в Медисон Сквер Ґарден в справі допомоги большевикам, стрінули лорда Гелифекса, криками та вигуками „Творіть другий фронт на заході", коли він був на сцені як один з промовців на згаданому вічу. Оклики були такі начальні, що амбасадор був збентежений та мусів кілька разів переривати свою промову, присвячену закликам до допомоги червоній армії. Але були місця, де його сильно оплескували. Особливо в тому місці, де він заявив, що Росія буде жити вічно.

ЛУЇС ІҐНОРУЄ ЗАЗИВ ПРЕЗИДЕНТА ОТВОРИТИ КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ

ВАШИНГТОН. — Не зважаючи на потрійний заклик президента Рузвелта, щоб закінчити страйк в копальнях вугля та уможливити дальшу працю у фабриках, Джан Л. Луїс, голова юнії копальнянних робітників, заявив, що остане далі без змін, цебто, що копальні будуть далі замкненими. Така постава Луїса викликала гостру критику в Конгресі.

ПАНІ ПЕРКИНС ПРО БУДУЧИЙ МІЖНАРОДНІЙ ЛАД

НЮ ЙОРК. Перший день конференції Міжнародної Організації Праці почався промовою пані Ф. Перкинс, секретарки праці, яку вибрано теж головою конференції. Після привітних промов Лімана, Ля Ґвардії та д-ра Ботлера, голови Колюмбійського Університету, пані Перкинс сказала, що будучий лад мусить бути міжнародній, цебто таким в якому возьмуть участь усі народи. Стверджуючи вищість демократії над диктатурами, вона твердила, що новий лад, що наступить по цій війні, вимагатиме співпраці всіх народів, навіть тих, які тепер не беруть участи в конференції. Конференція вибрала трьох заступників президента: англійця Дж. Форбса Ватсона, що заступатиме працедавців, арґентинця Хозе Доменіка, для заступництва робітничих інтересів та поляка Яна Станьчика, як представника урядів. Вибрано цілий ряд комісій, до який увійшли поодинокі представники ріжних держав.

АДМІРАЛ СТАРК ЗА ПРОЧИЩЕННЯ МОРЯ

ШІКАҐО (Ілл.). — Промовляючи з нагоди „Свята Фльоти", адмірал Геролд Г. Старк заявив, що американські воєнні чи торговельні кораблі мають повне право користуватися водними шляхами й ніхто не сміє здержувати їх на цих шляхах. Щоби бути безпечними, американська фльота, говорив Старк, мусить ужити сили та прогнати морських піратів. Стверджуючи, що Америка знаходиться в одному з найбільш небезпечних періодів свого державницького існування, він закликав до боєвої готовости та рішення стрінути надходячу небезпеку.

ВІЙНА ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ГІТЛЕРА, КАЖЕ ГОЛ

ВАШИНГТОН. — Зізнаючи перед сенатською комісією для заграничних справ в справі зміни Невтральностевого Закону Кордел Гол, секретар стейту, сказав, що Америка робить ці приготовання виключно в інтересі власної оборони. Америка певно не хоче війни, говорив він, а коли та війна прийде, то тільки тому, що її розпічне сам Гітлер.

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ У. Р. СОЮЗУ ВИЙШОВ З УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

„Народна Воля", орган Українського Робітничого Союзу, помістила в числі з 25. жовтня 1941. року заяву п. н. „Український Робітничий Союз вийшов з Конгресового Комітету". Заява підписана так: „Виконавчий Комітет У. Р. С.".

До Конгресового Комітету з рамени У. Р. Союзу входили такі представники: Мирослав Січинський, Володимир Левицький, Степан Корпан, Теодор Миник і Ярослав Чиж. По останній конвенції У. Р. Союзу екзекутива цеї організації повідомила Конгресовий Комітет, що представниками У. Р. Союзу в Комітеті є такі особи: Петро Дучак, Методій Бадан, Михайло Дорош, Степан Корпан і Теодор Миник. Усі вони були на нарадах Конгресового Комітету т Ню Йорку і погодились одноголосно на те, щоб Конгресового Комітету не розвязувати, а переорганізувати його в такий спосіб, щоб він міг продовжати таку діяльність, яка не нарушує інтересів головних запомогових організацій, які входять у склад Конгресового Комітету. Теперішня заява нового Виконавчого Комітету У. Р. Союзу є кроком, повзятим без порозуміння з іншими головними запомоговими організаціями.

„У. Щ. ВІСТИ" ОДОБРЮЮТЬ СТАНОВИЩЕ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ У. Р. С.

Большевицький часопис „Українські Щоденні Вісти" (з дня 27. жовтня 1941.) помістив велику передовицю п. н. „Український Робітничий Союз вийшов з Конгресового Комітету" і заповів, що міститиме в дальших числах усі матеріяли, звязані з цею справою, себто заяву Виконного Комітету У. Р. Союзу та інше. Згаданий часопис писав часто останніми часами про потребу такого кроку в такий спосіб, якби знав, що таке станеться. Тепер написав привітну статтю, з якої виходить, що Виконавчий Комітет У. Р. Союзу піде вже тепер разом з ними в справі допомоги Сталінови.

ЗНИЩЕННЯ ГІТЛЕРА НЕМОЖЛИВЕ БЕЗ НАЇЗДУ НА НІМЕЧЧИНУ, КАЖУТЬ КАНАДІЙСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ

Ґрупа 11 канадійських журналістів і письменників, що вернули з Англії та задержалися в Ню Йорку, заявили, що для знищення Гітлера є необхідна інвазія німецької території. До такого заключення прийшли згадані журналісти після довшої обсервації та говорення з впливовими людьми в Англії, включаючи премієра Чорчила та команданта канадійських військ ген. МекНота. Вони твердили, що це є „побожним бажанням" думати, що Гітлера можна змусити впасти на коліна через це, що він застряг в Росії, або самим бомбардуванням чи блокадою. Також не можна сподіватися, що він буде знищений наслідком заломання моралі німецького народу або збройного повстання підбитих Гітлером народів. Німеччина може впасти лиш тоді, коли багато міліонова армія нападе на властиву Німеччину та захопить її територію.

Вони також твердили, що в Америці надто вже рожево малюють загартування та витривалість британців. Війна, говорили канадійці, лишає великі сліди на людях, і не зважаючи на героїчну поведінку англійського народу, загал відчуває втому й фізичне пересилення.

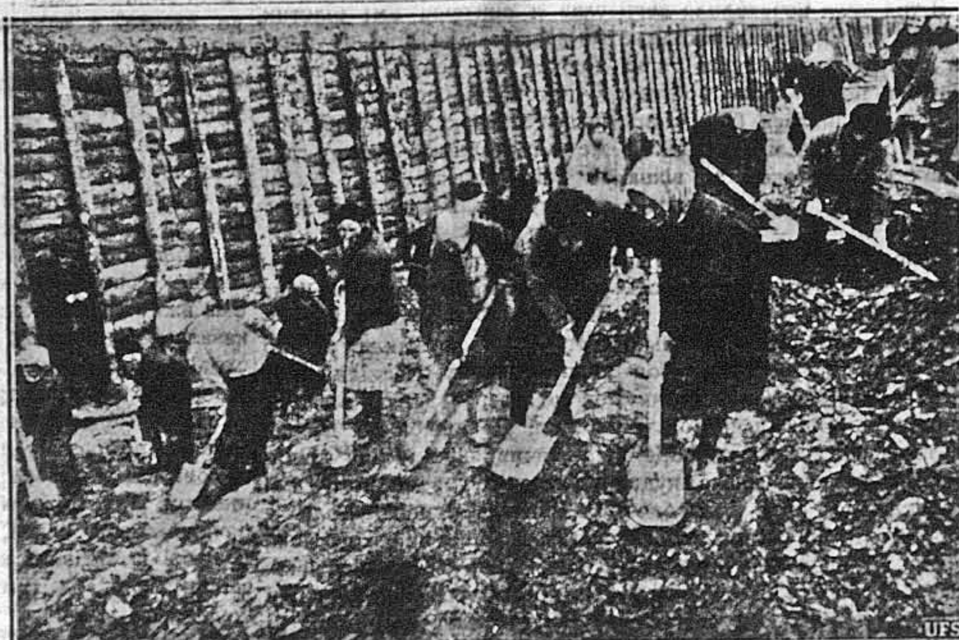
Згадані журналісти, між якими були один протестантський епископ та католицький канонік, походять з ріжних міст Канади як Торонто, Монтреал, Ріджайна, Оттава, Едмонтон, Ванкувер і інші.

ДАЛЬША НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА ЗАСТРЯГАЄ В БОЛОТАХ

Німецькі воєнні звідомлення стверджують, що активність на советськім фронті та дальший наступ на советські території звільнений не через опір советських військ, тільки через погану погоду, зокрема через дуже болотністі шляхи. Проте німецькі фронтові лінії посунулись вперед, кажуть німецькі звідомлення. В околицях Москви німці заняли Звенигород і підсунулись під Москву на 25 миль. Також в околицях Ростова зробили певні поступи вперед. Советські війська, кажуть німці, всюди ставлять завзятий опір. Німецькі літаки постійно бомбардують Москву і завдають їй великих знищень.

ОБОРОНА МОСКВИ

Новий командант на центральнім фронті, генерал Жуков, видав до всіх вояків і до цілого населення приказ, щоб воно мужно відбивало ворогів і не втікало з фронту. Кожний чоловік тепер мусить боротись за десятьох, каже ген. Жуков. Всі страхополохи і боягузи будуть вистріляні, як зрадники батьківщини. Перед повзами треба боротись, а не втікати, каже він. В советських звідомленнях говориться, що на цілім фронті советські війська ставлять опір німцям і що нігде не вдалось німцям зробити більшого пролому. Говориться, що в околицях Харкова ведуться завзяті бої, але здобуття Харкова рішуче заперечується. Німецькі літаки завзято бомбардують Москву, так, що влада мусіла дати дозвіл для населення уживати нової підземної залізниці як протилетунського сховку.

ВІЙНА НА ПІВНОЧІ. — Завзяті бої йдуть вздовж цілого російсько-німецького фронту довкола головних російських міст. Росіяни завзялися боронити своїх столиць до останку. На світлині, жінки Ленінграду працюють рискалями коло будови протиповзових ровів довкола міста.

НІМЦІ ПЕРЕСЕЛЮЮТЬ СОТКИ ТИСЯЧ ЛЮДЕЙ З ЗАХОДУ НА СХІД

БЕРЛІН. — Німці розпочали на масову скалю виселювати цивільних людей з заходу на ново здобуті східні території. Першусього німецька влада взялась виселювати жидів з Німеччини на Україну. З жидами німецька влада поступає безоглядно. Вона дає їм знати пару днів наперед, що мусять опускати свої помешкання. Опісля каже забирати лиш деякі речі зо собою, та сто марок і велить ладуватись в вагони. Зо стацій везуть їх в невідому дорогу, звичайно на новоздобуті українські землі. Із сотки марок жиди мусять заплатити 90 марок за перевіз одної особи. Коли остаточно їх висадять десь в новім місци, то кожному з них залишиться лиш десять марок і деякі дрібні речі.

ЛОНДОН. — Новинкарське бюро „Ройтера" доносить, що на основі одної з чільних нацистичних газет, „Франкфуртер Цайтунґ" виходить, що Гітлер тепер розпочав на масову скалю виселяти не лиш жидів, але також німців, а навіть голяндців і данців. З околиць Мекленбурга нацистична влада рішила переселити в Польщу 100,000 німецьких родин. Також хоче виселити на схід великі маси голяндців і данців, мовляв, їхні землі є перенаселені.

ПОЛЬСЬКІ ЖЕРТВИ ЗА НАЦІСТИЧНОЇ ВЛАДИ.

ЛОНДОН. — Польський премієр Рачкевич виголосив через радіо промову, в якій заявив, що за часів німецької влади в Польщі розстріляно, або повішено 82,000 поляків, в тім чимало жінок і малолітних хлопців.

РОЗСТРІЛИ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАКЛАДНИКІВ ЗДЕРЖАНІ.

ВІШІ. — Генерал німецьких окупаційних військ у Франції, Штільпнаґель, повідомив французький уряд у Віші, що розстріл чергових сто закладників, яким грозила кара смерти за вбивство двох німецьких старшин з рук невідомих справників, буде на означений час здержаний, щоб дати нагоду французькому населенні виконати тих справників. На викриття справників наложено нагороду в сумі 30 міліонів франків, які то гроші мають заплатити самі французи.

ПЕРЕСТРІЛКИ МІЖ ЯПОНЦЯМИ І РОСІЯНАМИ.

ШАНГАЙ. — В достовірних колах потверджено вістку, що на манчукській границі недавно відбулась перестрілка між малим японським відділом та советською приграничною сторожею. Японський відділ перейшов манчукську границю і попав під обстріл советських військ. Були ранені по обох боках. В шангайських колах також говорять, що є велика можливість, що вже в короткому часі японці нападуть на советську частину острова Сахаліну і її окупують. Вони постійно шлють скріплення на північ, вичікуючи провалу советської армії.

ЯПОНІЯ ПОСЕРЕДНИКОМ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І СОВЕТАМИ?

ТОКІО. — Впливова японська газета „Міяко" помістила редакційну статтю, в якій радить японському урядови відограти ролю посередника між Сталіном і Гітлером в ціли замирення. Згадана газета накликає в сторону Советів, щоб погодились, а Японія вже постарається про те, що від німців дістануть добрі услівя замирення. Це вже другий раз з японського боку виринає пропозиція бути посередником у цього роду замиренні.

НІМЦІ ВИШКОЛЮЮТЬ ВОЯКІВ ДЛЯ ІНВАЗІЇ.

ІНСТАМБУЛ. — Ті подорожні, які переїздили північну Польщу, говорять, що в тих околицях, зокрема в Данцігу і Ґдині, німці на масову скалю вишколюють вояків для інвазії Англійських островів. Вони постягали масу моторових лодок і вчать вояків на них поспішно всідати та висідати, а також відстрілюватись від можливих повітряних нападів.

АРАБСЬКИЙ МУФТІ В РИМІ.

РИМ. — Фашистівські газети помістили на перших сторінках вістку, що до Риму прибув арабський муфті Гай Аміл ель Гусейні, який цілий час підбурхував арабське населення проти жидів і проти британської власти в Арабії. Він опісля втік перед британськими властями до Ірану, звідки змушений був втікати до Туреччини. З Туреччини він втік до Риму. Італійці здоровлять його з приздом і кажуть, що Італія допоможе муфтіму в його завданнях супроти Арабії.

ПРИГОТОВАННЯ ДО КАВКАЗЬКОГО ФРОНТУ.

ЛОНДОН. — Британці збирають велику силу на близькім Сході, зокрема в Іраку та Ірані, яка має загородити дальший шлях німцям, якби їм вдалось цілком розбити советську армію. Генерал Вейвел мав розмову з маршалом Тимошенком. Британці не мають охоти клонитись до советського пляну, щоб британська експедиційна сила вже тепер вирушила в околиці Каспійського моря на зустріч німцям. Вони уважають, що краще буде побудувати укріплення в горах Кавказі і там здержувати німців.

НЕСПОКОЇ В РУМУНІЇ.

ІСТАМБУЛ. — В добре поінформованих колах говорять, що вРумунії таки існує велике незадоволення з теперішньої війни і те незадоволення нераз викликає в нутрі суспільности ріжні сутички з владою. Війна з Советами ніколи не була популярна в Румунії. До того вона вже потягнула за собою 250,000 жертв серед вояків. Та найважніше є те, що румуни цілком не є певні хто виграє ту війну і чи ті здобутки, які вони осягнули, будуть тривалі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить пслати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У ДЕНЬ ФЛЬОТИ

Це дуже добре сталося, що в Америці заведено День Фльоти, бо в демократичній державі само громадянство, це остаточне жерело державної волі, мусить підготовитися до зрозуміння ваги своєї воєнної фльоти, тої правої, сильнішої, руки в виконуванні бажань і волі держави в воєнні часи.

І не могло бути ніщо кращого, як промова президента Злучених Держав, як начального команданта воєнної фльоти цеї держави, на святі в День Фльоти. Бо, як дав до зрозуміння президент, ми находимося вже властиво в війні: ворог уже віддав цей перший вистріл, котрим виповідається „стріляну війну", вже навіть упали жертви, в маєтку й людях, і вороття вже тут не має. Воєнная фльота виступає на перший плян тому, бо покищо нас і ворога ділить море, бо він нищить нас тільки на морю, і стрінутися з ним око в око можемо лише на морю.

Президент підчеркнув з натиском, що в цім конфлікті перший стріл віддав ворог. Президент не додавав багато до цього факту, бо значіння його для освіченої людини зрозуміле само собою. Для історії він останеться важним для ствердження питання, хто був напасником, хто був зачинником кровопролиття.

Коли це питання буде важне для майбутнього, тепер перед Америкою важніще не питання: хто віддав перший вистріл, але хто віддасть останній? Себто, хто цю війну виграє? З того боку хоче президент дивитися на цей конфлікт, і з цього боку, хоче він, щоб американське громадянство розглядало теперішню політику.

З того становища він і постановив собі, що американський уряд і громадянство не можуть уступити одного кроку зо своєї програми давати Англії й її союзникам усяку можливу допомогу. Заходи Гітлера виперти американські кораблі з океанів не застрашуть американського уряду. На натиск німецьких підводних човнів і літаків американський уряд відповість теж силою. Союзники Америки не можуть остатися без засобів, які Америка може їм дати. Бо Америка заангажувалася вже в завданні знищення гітлеризму й від цього завдання не відступить.

Президент далі закликав конгрес усунути всі законні перешкоди, які стоять на дорозі до свобідної акції. Він мав тут на думці закон про невтральність, що звязує руки уряду в ріжні способи.

Президент далі кликав до громадянства, щоб воно не ставило перешкод урядові в його акції. Тут у першім ряді він згадував юнії робітників в оборонних промислах, що свої домагання ставлять так гостро рубом, що доводять до задержки в продукції матеріялів, потрібних для оборони краю.

Для всякого, що збере промову президента Рузвельта в одну цілість, вона була вимовною відповіддю американського уряду й громадянства німецькому урядові на його загострену кампанію проти американської фльоти, торговельної й воєнної.

Британська Партія Праці

(З Канади для „Свободи".)

Місячник „Бритен ту-дей" помістив інтересну статтю лорда Снела п. н. „Лейбор енд Нешенал Говернмент", з якою вартує познайомитись теж і нашому широкому загалові.

Для людей, що інтересуються політичним життям В. Британії, є цікавим явищем теперішне становище Британської Робітничої Партії.

Дотепер Британська Робітнича Партія не єдналася ніколи з ніякою політичною партією. Та тепер є вона активним членом британського уряду, на чолі якого стоїть консервативний премієр міністрів Чорчил, що до половини 1940 р. був найзавзятішим противником цеї партії. Насувається тому питання, як пояснити цю несподівану зміну?

Неодному, що слабо орієнтується в теперішнім політичнім положенню, могло би прийти на гадку, що Лейбор Парті відступила або зрадила свої підставові принципи бути незалежною, та що той поступок партії ослабив відношення працюючих мас до партії та зменшив вигляди на те, щоби Партія Праці стала домінуючою групою у Злученім Королівстві.

Треба тому пояснити, длячого те сталося і чому саме так мусіло статись.

Нема ніякого сумніву, що вугольним каменем Лейбор Парті є її заява про її незалежність. Держачись тої засади Партія Праці здобувала легким способом сотки тисяч членів. І не дасться заперечити, що колиб це були нормальні часи, більшість членів осудила би кожну зміну, що нарушує основи партії.

Одначе тепер прийшло до того, що Партія Праці співпрацює з іншими політичними британськими партіями, а кількох з її чільних провідників, як наприклад Бевин, обняли міністерські становища в британськім уряді. Це означає вправді ухил в традиційнім поступуванню партії, одначе це не означає ще відвороту або зради її підставових принципів. Це означає часове занехання політичної боротьби в користь національної єдности в часі грізної для Британії воєнної небезпеки.

Рішення, щоби Лейбор Парті ввійшла до уряду, має поперття більшости членів партії, а також зрозуміння та одобрення народу. Що більше, Партія Праці під тим оглядом не стоїть сама. Нема в Великій Британії політичної партії, з виїмком хіба малої комуністичної групи, котраб тепер не заперестала політичної боротьби, будьто програмової, будьто виборчої. Тому можна сказати, що тепер цілий британський нарід стоїть в одній ряді і глядить просто в очі небезпеці.

Не може тут бути мови про зраду політичних засад, як і не може бути мови теж і про те, що це звязувало руки партії по війні. Як тільки британський нарід переможе й минуться оті всі воєнні небезпеки, тоді кожна політична група матиме вільну руку щодо своєї нормальної діяльности. Але можливе й те, що заключення перемиря поміж партіями може ще протягнутись також на час демобілізації й евентуально на якийсь дальший протяг часу, потрібний для реконструкції краю.

Одначе ніхто не сподівається і не домагається, щоб обмежувати чи ліквідувати ось ту діяльність політичних партій. Свобода критики є основною умовою британської демократичної системи, а залишення тої здорової і скріпляючої нарід системи не вийшло би на добре британському народови і Британській Спілці Народів. (Бритиш Камонвелт).

Ще треба зазначити, що в британськім політичнім життю ріжниці гадок мають творче значіння далеко більше ніж в інших краях. Політична боротьба в Великій Британії є рішучо конфліктом між ріжними поняттями щодо метод. Вона дуже рідко має характер боротьби між ворогуючими зо собою одиницями. Навіть найгостріша політична боротьба не грозить ніколи зірванням особистих враемин між спорячими. Глибоко утривалена добра воля в людей, що борються за свої переконання й принципи, є найбільшим здобутком британського політичного життя. Трапляється часто, що критика зустрічається зо сильною відповіддю, але це ніколи не викликує того, щоб противники перестали мати до себе поваження і не вважали себе борцями за добро публичних справ. Але теж і приятельство не притуплює вістря критики. В хвилях гострої перепалки один противник може думати про другого, що йому помішалось в голові, одначе сам він теж переконаний, що й він не є мудрцем.

Зо сказаного видно, як на долоні, чому британські політичні партії на час війни занехали політичну боротьбу. Британці, що належать до ріжних політичних партій, зрозуміли, що вони насамперед є британцями, а щойно опісля членами всіляких британських партій. Тому саме усунули на бік політичні непорозуміння й обєдналися для ратування Великої Британії. Інтелігентні британці знають і розуміють, що їхній край поповнює промахи, але вони також знають, що британський нарід посідає ту життєву силу, яка потрапить ті помилки направити.

Маючи ось таке на увазі, Британська Партія Праці, на своїй конференції в травні 1940 р., припоручила своїм членам вступити до міністерського кабінету Чорчила і взяла на себе відповідальність за оборону Британської Імперії. Ту свою попередню ухвалу потвердила вона і на цьогорічній конференції у Гвитсонтайд.

Ось таке поступування Британської Партії Праці повинно бути добрим прикладом і для американських українців, як їм належить поступати в таких переломових і виїмкових часах, які тепер переживаємо. Бо прийде час, може вже й незадовго, коли буде рішатись на полях битв в Европі теж і доля України. А корисне вирішення української справи залежатиме теж і від співпраці та помочі канадійських як і американських українців. Тому будьмо готові до обєднання і занехання партійних спорів, беручи собі за приклад Британську Партію Праці.

„Малопольска Всходня"

Чуємо з ріжних сторін, що, як американські громадяни, ми не повинні завогнювати ворожнечі між іншими американцями чужородного походження, а навпаки, повинні ті ворожнечі злагіднювати. В Америці усіх нас вяже льояльність супроти прибраної батьківщини. Старокраєві порахунки не повинні каламутити тутешнього суспільного життя. Деякі американські журналісти, як ось Вестбрук Пеглєр, навіть радять всім чужородним елементам піти над беріг океану, глянути щераз в бік старого краю і попращатись з ним навіки.

Ми теж такої думки, що на американськім ґрунті ми не повинні завогнювати ворожнечі, лише на засадах доброї старої американської традиції вирівнювати всякі непорозуміння з іншими громадянами й привертати любов.

Але любов потребує кооперації з двох сторін. Справді чистий християнський ідеалізм говорить, щоб ми любили навіть свого ворога, бо такою високою любовю ми звоювуємо закаменіле серце ворога й остаточно його приєднаємо до нашої співпраці, опертої на мирі і любові. Але всі діявольські сили, які засадничо є проти любови і які цілью є знищити основи християнського ідеалу, навіть наша християнська релігія такі велить поборювати.

Такі рефлексії насуваються нам на голову, коли в польсько-американській пресі постійно знаходимо назву „Малопольска Всходня", себто назву, надану Галичині, польською реакційною і шовіністичною владою, аби тим краще її винародовити і брутальною рукою вирвати з неї все, що українське. Бо „Малопольска" є, але там де Краків. Там вона була давно. Зате Галичина була давно і є тепер, українською землею. Чомуж тепер польсько-американська преса зчиняє вереск, коли тепер у тій Галичині, чи на Волині й Холмщині, чи в іншій частині української землі, український нарід стихійно розбудовує своє шкільництво, чи відбирає від поляків свої прадідні православні церкви. Розбудова народних українських шкіл, чи відобрання українських церков, яких пару літ тому від автохтонного населення насильно забрала польська влада і віддала в руки нечисельним полякам, вбільшости кольоністам — це в очах американсько-польської преси „націзування польських кресів".

Якщоб таке писала україножерна корінна польська преса в краю, то ми не дивувалисяб цьому. Це булаб стара історія. Але коли пише в тім дусі польсько-американська преса, такі поляки, яким одним, чисто американським завданням є злагоджувати ненависть серед тутешніх чужородних елементів, а другим завданням, зверненим супроти старої батьківщини, є бодай тут, на американськім ґрунті, промощувати шлях до порозуміння між двома сусідуючими між собою народами — то це щонайменше вправляє нас у зачудування.

Кількома наворотами здибали ми в польсько-американській пресі натяки, що українці ніколи не хочуть подати собі з поляками руки і разом боротись з третім, більшим ворогом. Та вкупі з отакими натяками польська преса далі вперто називає стару корінно-українську землю „Східньою Малопольскою", яку то назву, як було згадано, штучно надав тій землі реакційний, деспотичний польський уряд, який постійно роздавлював всяке українське життя, нищив українські школи, переводив „пацифікації", кольонізував українські землі мазурами зо заходу, робив неймовірні труднощі українським селянам в набуті землі, палив або відбирав українцям їхні церкви і т. п.

Коли американські поляки дійсно мають миролюбні заміри супроти українців, вони мусять ту минулу політику польського уряду виразно і гостро натаврувати. Бо щойно таке натаврування дасть українцям маленьку запоруку, що в душі поляків зайшла якась зміна. Чи та зміна стала, чи матиме вона практичне пристосування на українських землях — це друга річ. Ця справа далі залишалась би під сумнівом і вимагалаб з боку українців великої сторожкости. Але, як сказано, це булаб маленька запорука, що поляки дійсно супроти українців думають змінити своє поступовання.

Та цеї маленької запоруки, того маленького кроку цілковито не видно. Навпаки, є всі, найвиразніші познаки, які нас впевняють, що поляки, і то навіть тут, на американських ґрунті, всеціло думають так, якв думав колись польський уряд, коли гнобив українців. Вони ні трошка не зрезигнували з українських земель. Щобільше, вони ні трошка не змінили своєї вкоріненої думки, що ті землі треба за всяку ціну винародовити і спольщити. Виходячи з такого психічного заложення вони далі однодушно називають Галичину „Східньою Малопольскою" і далі попадають в садистичну лють, коли бачать, що українське життя, користаючи з хвилевих перемін, які можна порівнати до зрубу ліса, підносить голову і спонтанно випускає на світ нові парості. Дуже можливо, що й ті парості при черговім потрясенні будуть також стерті з лиця землі. Та всетаки той неспокій, те обурення з яким поляки відносяться до тих паростей, не добре віщує українцям й їхнім національним стремлінням — теж і з боку поляків.

БОМБАРДУВАННЯ БАРДІЇ.

Британські воєнні кораблі підіхали під італійське портове місто в Північній Африці, Бардії, і вистрілили в нього тисячу великих набоїв. Тим обстрілом вони знищили пристань, бараки і склади мілітарних продуктів. Також британські кораблі обстрілювали гарматні гнізда військ держав „осі" довкола Тобруку.

ЛЕТУНСЬКІ НАЇЗДИ БРИТІЙЦІВ.

Британські літаки виконали знов масовий налет на німецькі міста, зокрема на Гамбург і завдали їм великі шкоди. В налетах брав участь добровольчий скваднон американських летунів.

Карло Дадоне.

ЗЛОДІЙ В ПИВНИЦІ

Одної неділі пополудні вийшов я з Турина мостом через ріку По та вийшов на монастирський горбок. Відси бачив я всеньке місто наче на долоні. Коли я так глядів на місто, вдарив хтось мене легенько рукою по правім плечі. Я оглянувся та викликнув здивовано:

— То ти Джіджіно?!

— Так, це я, як бачиш.

Ми привиталися щиро. Три роки не бачилися ми, аж припадково стрінулися тут на монастирській горі.

Пів години розпитували ми один одного про всякі подробиці. Колиж серед балачки Джіджіно згадав про жінку, я здивувався:

— Що? ти вженився?!

— Від двох місяців я найщасливіший чоловік. Колиб ти міг побачити мою жінку.

— Та гратулюю тобі! Бачу, ти покинув твої теорії ворожі подружжу. Та розповідж мені, як ти довів до того, що вженився? І я бачу, ти обожаєш твою жіночку так дуже, що після двомісячного подружжа стрічаю тут тебе самого й покинутого!

— Чекай, ти недовірчивий чоловіче. Моя Ема, так зветься моя жінка, є тепер у хаті Зії Плячуди, старої, сварливої діви, які я не можу стерпіти. Мою жінку полишив я в неї до восьмої години, потім заберу її від неї. Колиж ти такий цікавий та рад би знати, як то сталося, що твій приятель Джіджіно вженився, то скажи дати пляшку вина — ти знаєш, яке я люблю — бо ця історія варта, щоби її підлити.

Ми зійшли з монастирської гори та поступили до першої винарні. Вино було незле. Як приятель випив повніську склянку, став розповідати про те, як він оженився, або першу книгу биття, як він говорив.

— Пригадуєш собі? Кілька днів заки ти покинув Турин, я найняв велику кімнату в партері при Піяца Емануеле Філіберто. Там держав я мої гіпсові відливи, рисунки, стільці й таке інше. То була моя робітня. На щастя роботи було доволі. Я був щасливий та вдоволений.

В тих днях переходила двічі денно, в дванадцятій вполудне та в другій пополудні гарна дівчина попри мою робітню та все зупинялася біля вікна, щоби оглянути мої твори. Та ледви я повів оком до вікна, вона втікала наче сполошена серна.

Одного дня зібрався я на відвагу та станув на порозі. Попросив її, щоби ввійшла, то могтиме оглянути зблизька мої твори. Не потребує боятися, а мені справить велику приємність. Вона зачервонілася, тихенько сказала „Добре", збентежилася, не знала куди входити. Деж була моя голова? Я добіг до бічних дверей робітні, вийшов на вулицю та вказав їй дорогу. Червона наче мак стояла перед статуєю „Юліяна Апостола". Я не тямився, схопив її обі руки та говорив якісь небелиці.

Так почалися наші любощі. Вона була небагата швачка, одиначка емеритованого службовця, дуже чесна.

Наше німе обожання тревало від вересня до 24. грудня, Святого Вечора. Яке довге здавалося мені передполудне того дня! День передтим післав я сіньорині Емі білетик, бо вона кілька днів не переходила вже попри моє вікно. Я просив її, щоби вона зійшлася зі мною 24. грудня. Може пішла би до театру або на богослуження.

З руками в кишенях, приклавши чоло до шиби підсвистував я неаполітанську пісеньку та визирав на Піяца Емануеля Філіберто. В північному вітрі кружляли весело клаптики снігу. Несмілий стукіт до дверей вирвав мене із задуми. Я вийшов до дверей і побачив якусь бліду дівчину, загорнену в чорному шалі. Спиталася мене. Коли я сказав, що це я той, кого вона шукає, дала мені візитівку. Ема повідомляла, що сьогодні не може бачитися зі мною ні в театрі, ні на богослуженні, бо батько запросив приятелів. Одначе вона могтиме бачитися зі мною дома, бо мусітиме ходити до пивниці за вином. Тому, щоби я прийшов в 9-ій годині та ждав біля брами, а могтиме поговорити зі мною бодай кілька слів.

А то щастя! Та помало я вспокоївся й покірно ждав девятої години. Коли вибило пів до девятої я надягнув плащ, відгорнув ковнір у гору та сміливо йшов серед снігу й морозу.

Три на девяту стояв перед темною брамою дому сіньора М. і тупотів ногами від студені та нетерплячки. Не довго ждав я. Дзенькіт ключів і плющок сповістив мене, що Ема вже йде. Вона справді показалася за першим закрутом сходів, перескочила кілька останніх сходів і стояла передді мною. Не дала мені ні слова промовити лише настоювала: „Ходи мерщій до пивниці. Тут можуть нас побачити. Бери ключі, відчини ті двері із залізних крат і засвіти світло. Та трохи скорше, чуєш?

Я не дав говорити собі двічі, робив усе, що вона приказала та пішов за нею двома прикрими сходами у темні сінки. По середині відчинила Ема невисокі двері й ми війшли до пивниці.

— Тато спочатку не хотів пустити мене саму, боявся, що мені може пригодитися якесь нещастя. Та я всетаки пішла. Моя господиня хотіла, щоби я нині шила ще вечором. Однаке досить з неї, що я нині й стільки працювала в неї. Я волілаб теж, щоби ті батькові приятелі були нині Бог зна де, лише не в нас. Через них я не могла піти з тобою ні до театру ні на богослуження. Та тобі не дуже залежить на мені, бож ти залицяєшся і до білявої Мільки. Ти не вдячний! Та я кажу тобі, коли я приловлю обоїх, то обом видряпаю очі!

Вона говорила скоро. Я не перебивав їй та весело глядів на неї. Пляшки вже давно були повні, а вона все ще говорила, забула про батька та його гостей.

Аж тут озвався басовий голос: „Емо, щож ти там робиш? Вже пів години жду на тебе. Забавляєшся зі щурами?"

Боженьку! Ема сполотніла, а я стояв наче вкопаний в землю. Вона перша стямилася та сказала голосно: „Вже йду!"

Заки батько зявився в сінях, вона побігла напроти нього зі світлом і пляшками. Я не важився ні ворухнутися ні обізватися. Я чув як у замку ключ обернувся двічі та думав над моїм сумним і смішним положенням.

Як пройшов перший жах, я виняв із кишені коробку воскових сірників, засвітив один і став приглядатися замкові. Боже! Ема, добра Ема, була настільки притомна, що замкнула замок, а потім відімкнула його.

Я благословив її в безконечність, засвітив другий сірник і обережно став ступати сходами вгору, що мене знову мали вивести на волю.

Якеж розчарування. Закратовані двері, що були в сінях, були замкнені на т. зв. безпечний замок.

Я виняв із кишені ножик і старався отворити замок. Годі. Крім того в проклятих сінях було так темно, що я крізь крати міг бачити лише в куті недалекого подвіря купу снігу.

Що діяти?

(Докінчення на стор. 4.)

НА РІЖНІ ТЕМИ

„АМЕРИКАНСЬКА ПІЕТА"

На виставі нових образів у Питсбургу, влаштовнаій у Карнегійському Інституті під назвою: „Напрямні американського малярства", дістав першу нагороду образ, затитулований „Американська Пієта".

„Пієта" італійське слово, що принялося в інших мовах. Називали так образи або різьби, що представляють терпіння Богородиці на вид знятого з хреста Ісуса. Цьої назви вживає тут американський маляр на означення чогось зовсім іншого. Малює він терпіння родини американських муринів на вид члена родини, злінчованого білими.

Злінчованого мурина видно щойно відрізали з петлі, звисаючої з дерева. Ножик, котрим розрізано петлю, ще лежить на землі відкритий. Тіло злінчованого зложено на тачку. Мужчина, відай брат убитого, накриває тіло простиралом. Жінка, здається мати, пробує підняти вгору голову, що звисає через зірвання шиї при вішанні. Інша женщина, відай жінка, з болю дивиться в небо, немовби взиваючи пімсти. Дрібні діти пустилися до батька, але побачивши тіло без життя, одні відскакують зо страхом, інші силою здушують стогни й плач. Найменча дитина, що ледво ходити навчилася, видимо зовсім не розуміє значіння події.

МОЯ ХАТА ЗКРАЮ

Образ видимо мальований зо симпатією для муринів, для того, що впав жертвою самосуду, й для рідні, що осталися в живих.

Супроти цього співчуття для муринів наголовок „Американська пієта" набирає спеціяльної ваги. Цей наголовок немовби кличе: Американці, що запевняєте себе й інших, що ви відчуваєте біль Богородиці на вид Сина, знятого з хреста, чи чуєте ви справді біль матери на вид невинно страченого сина?

Судді вистави, що дали образові першу нагороду, дали признання для почивань артиста. Одначе, чи приймуть ці почування інші люди? Чи побачили вони тут нелюдяне відношення до інших людей? Чи побачили би ті люди в мурині когось, собі рідного, чи може побачили би лише чужинця, якого доля їх не може обходити?

ДУША З ШУФЛЯДКАМИ

Всякий, що оглядає світ відкритими очима, може побачити довкола себе людей, які для терпіння інших людей не мають співчуття. Часто можна теж стрінути таких людей навіть між тими, які для себе домагаються співчуття інших людей. Є люди, які обурюються на жорстокість інших людей до себе, а які самі не мають для інших людей того співчуття, на брак якого вони самі нарікають.

Щоб змалювати ясніше це подвійне відношення до людського терпіння, знавці чуттєвого життя порівнюють їх душу з комодою з кількома скритками: мовляв, такі люди держать почування про свої терпіння в одній скритці, а терпіння інших людей в іншій скритці. Між скритками є перекладники, які не дозволяють на зносини між цими почуваннями. Це мовляв люди з душею в шуфлядки.

Не дивлячися на те, що про таке думають психольоги, варта би подумати: як поводиться душевно здорова людина? Чи відноситься вона до свого терпіння так, як вона відноситься до чужого? Чи може най кожний дбає за свої терпіння, а інший най дбає за свої, а нас вони обходити не повинні?

ПЕРШІ ВІСТКИ З ОКУПОВАНОЇ НІМЦЯМИ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ

З українського життя в Житомирі.

Американська преса принесла перші вістки про вигляд та життя на окупованій німцями Великій Україні. Кореспондент ІНС („Інтернешенал Нювс Сервіс") Гюго Спек пише, що велика частина правобережної України знищена, хоч стрічаються ще цілі села та навіть міста. В Житомирі, через який він переїжджав до Києва, бачив він узброєних українських вояків, яких організує тепер німецька команда. Це б. вояки червоної армії. По дорогах, пише він, стрічаються великі громади утікачів, які вертають до своїх сіл та міст.

В українських часописах, що виходять в Полудневій Америці, знаходимо більше відомостей про це, що діється тепер на Великій Україні, а саме в Житомирі. Це місто, що лежить на шляху Львів-Дубно-Рівне-Київ, відіграло вже не раз важну ролю в українській історії.

Від 3. серпня ц. р. почав виходити в Житомирі перший український часопис „Українське Слово", яке виходить двічі в тиждень. Часопис обслуговуватиме житомирську чи пак волинську округу.

Головою житомирського обласного управління є Яценюк, секретарем Ясінський, а головою житомирського міського управління — Павловський. В перших пятьох числах „Українського Слова" є повно подій з українського життя Житомирщини. Мстислав Оґоренко у статті „Обновлення релігійного життя" пише, як то з усіх сіл просять людей, щоб їм дати священиків, бо їх немає. Церкви поремінювані на кіна чи магазини, відновлюються як по селах так і в самому Житомирі. Інші статті описують про страшній терор большевиків над українським населенням та боротьбу його з НКВД.

Далі подається, що житомирське управління привернуло на бажання населення місту Дювбиш, переіменованому большевиками на Мархлевськ, його давню назву, а большевицьку назву Володарськ-Волинський на давню назву Горошки. З тим також змінено назви Мархлевського району на Довбишанський, а Володарськ-Волинський на Горошківський.

Дня 17. серпня ц. р. виставив український театр у Житомирі під управою артиста Ільки Клепанченка „Запорожця за Дунаєм".

Житомирський Учительський Інститут оголосив конкурс на такі катедри: історії України, стародавньої історії, фільософії, педагогіки, української й німецької мови. Зорґанізовано українське спортове товариство „Січ".

В другому числі „Українського Слова" з 7. серпня ц. р. є поміщена розмова з головою обласного управління Яценюком, про завдання та працю обласного й міського управління: Після утечі большевиків українська інтелігенція переорґанізовує адміністраційний і господарський апарат, шкільництво й взагалі культурні ділянки. В колгоспах вибрано нові управи, так само вибрано нові управління по селах і містах, усюди установлювано українську міліцію. Обласний відділ культів проводить велику роботу в справі направи церков у самому Житомирі й у районі. Досі правиться Богослуження вже в 3 церквах в Житомирі. Із сіл до 17. серпня відправлялося Богослуження покищо в 5 церквах, в інших робиться підготовка.

В Житомирі йде підготовка до відкриття Духовної Семинарії, бо недостача священиків велика. Почалася робота у відділі охорони здоровля, під кермою Кобраницького. І обласний промисловий відділ почав уже працю, так, що пущено в рух вирібництво й продаж. Уже відбудовуються чотири цукроварні, так збережені самими робітниками, що не потрібно жадних направ, працюють млини, а житомирська пивоварня дасть внедовзі готову продукцію.

У статті „Виховання дітей та молоді в нових умовинах" малює в житомирському „Українському Слові" О. Я. Лупяк образ як большевики ломили українську молодь. Ось кілька уривків зо статті:

„Діти вирощувались брехунами, школа дуже часто робила з дітей брехунів родини, що мали доносити на батька й матір про це, що вони дома говорять і як ставляться до влади большевиків. В школі між дітьми ширилася розпуста, неорганізованість і повна неповага до вчителів. На всю культуру народів поза СССР зводився наклеп. Діти 8—14 років у тій чи іншій формі студіювали леніско - сталінську брехню - науку". Автор, сам педагог, подає вказівки, як треба поступати, щоб діти українського народу ставали справжніми ідейними синами батьківщини.

Згадана газета подає також, що в Житомирі вже зорґанізовано український театр, організується український міський клюб, освітньо - культурний та спортовий відділи й т. д.

Інші відомости кажуть, що велика частина українського населення осталася на місцях та береться гарячково за працю. По всіх селах є попит за священиками, які прибувають. Люди моляться, хрестять вже навіть діти в церкві, дякують Богу. Згадують, як то вони мусіли „від зорі до зорі" працювати на комуністичній панщині. По селах видно страшну біду. Хати старі й ледви тримаються, всюди бруд й болото. Шляхи зате навіть кращі як в Галичині. Церкви майже всі були поперемінювані на кіна, магазини, кузні і т. п. Приготовляється видавання районових газет в Бердичеві та Винниці.

КНЯЗЬ І ПОСАДНИК.—Князь Віндсор при нагоді відвідин у Ню Йорку стрічається з посадником Ля Ґвардією. Вони знаються ще з 1918. року, коли теперішний мейор був майором в американській летничій службі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З діяльности Т-ва „Дністер", 361. відділу У. Н. Союзу.

День 11. жовтня 1941. р. запишеться глибоко в памяті тих членів „Дністра", що були на зборах, відбутих в церковній салі при 7. вулиці. На ці збори загостив нововисвячений член нашого Батька-Союза, Преосвященний Владика Іван Бучко. З тої нагоди Преосвященний виголосив річеву та повчаючу промову про співжиття церкви з народом. Достойний прелеґент вказав, що сама історія української нації вказує на це, що де є сильна церква, там є кріпкі моральні основи національного й державницького існування. Навіть найтяжчі заходи сусідів України, Польщі й Москви, щоб винародовити українців, не вдіяли нічого. Український нарід все підносився зо свого хвилевого упадку та йшов до поступу. Часто одинока церква рятує даний нарід від цілковитого винародовлення. Свідомі того факту були імперіялістичні сусіди України, які хотіли при помочі української церкви повернути маси українського народу в бажаний їм бік. Тому, український нарід мусить держати тісно з церквою, мусить співпрацювати з нею та бути релігійним народом, а це дасть йому моральну силу до національного й державного життя.

Моїм бажанням є, щоб ми мали якнайбільше таких промов, бо вони дають нам ясний погляд на багато справ, які досі були нам невідомі або мало розяснені. Треба згадати, що Т-во „Дністер" старається постійно морально піддержувати своїх членів шляхом ріжних докладів на політичні, економічні та культурні теми, які даються підчас місячних зборів.

Це мабуть і заохочує членство до постійної праці в користь відділу та цілого нашого Союзу. Такі тепер часи, що не тяжко за кризу в організаційному житті, але „Дністер", не зважаючи на всякі удари чи перешкоди, держить своє членство в дисципліні та організованости.

Цього року минає 15 літ від заложення Т-ва „Дністер". За цілий той час свого існування, „Дністер" не тільки, що став найбільшим відділом У. Н. Союзу, але став поважним чинником в суспільно-національному житті американських українців. З тої нагоди уряджує наше Товариство величавий бенкет, що відбудеться в неділю, 23. листопада ц. р. в Сентрал Пляза в Ню Йорку. Віримо, що наше громадянство допише масовою участю в тому святочному ювилею.

Василь Хоміцький,
член Т-ва „Дністер".

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Трой, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, від. 191. У. Н. Союзу, закупило пять примірників „Історії України" М. Грушевського. Предс. Олекса Заяць подає, щоб вислати один примірник для Відділу, а чотири розіслати в такий спосіб: конгресмен Harold E. Cluett у Вашингтоні, а далі: Rensselaer Polytechnic Institute Library, Russel Sage College Library, Troy Public Library — всі в Трой, Н. Й.

Уживання нафтових продуктів у Злучених Державах виносило 150,000,000 гальонів денно в 1940 році.

У Великій Британії держава має під своєю контролею около одну десяту з 3,000,000 акрів ліса.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Листопадові Дні.

Сьогорічний місяць листопад у Ню Йорку заповідається назагал інакше ніж минулими літами. Життя по товариствах трохи притихло. Можливо, що приватна ініціятива зможе заступити збірну громадянську діяльність.

Звісно, що на день 9. листопаду приготовляє проф. Роман Придаткевич свій концерт в Тавн Гол. Це буде нагода для українців з Ню Йорку та з околичних громад зібратися разом як одна родина та почути мистецтво пригадати собі й Листопадові Дні.

Знане підприємство Сурма підготовляє на місяць листопад виставу старих книжок, мап та документів, що відносяться до традиції української державности. Будуть виставлені книжки та мапи в мовах англійській, французькій, німецькій та, очевидно, українській. Вони пригадають відвідувачам, „хто ми, що ми". Думаємо, що головно наша молодь скористає багато з тої вистави. Приготовляється також лекцій українознавства в студії Сурми з нагоди цеї вистави.

Неначе на закінчення місяця відбудеться старанням Сурми „Стрілецький Вечір" у Вебстер Гол, получений з артистичною програмою та товариськими забавами. В часі товариських забав відбудеться контест.

Беручи все те під увагу, треба завважити, що всетаки щось робиться, щоб підтримати духа української громади в важких часах.

Світозір.

ГЕРБЕРТ МОРИСОН, британський міністер „домашнього безпеченства", на вправах у „пожарній колеґії" в Лондоні.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. I cannot find the word "Defense" anywhere on the Defense Savings Stamps I have bought. Are they merely Postal Savings Stamps, or does my money invested in these Stamps go into the Defense Program?

A. The money you use to purchase these Stamps goes definitely into the Defense Program. The Stamps bear the words "America on Guard," which indicates that they are an integral part of the Defense Program.

Q. What is the Treasury's purpose in putting Defense Savings Stamps on sale in retail stores throughout the Nation?

A. To make it as easy as possible for Americans everywhere to buy these Stamps, which, as everyone knows, may be exchanged at many post offices and banks for Defense Savings Bonds.

NOTE:—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at most retail stores.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

ПОВІДОМЛЯЄМО, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 119, 140, 218, 230, 274 і 348

:——:——: відбудуться :——:——:

В СУБОТУ, 1. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 1, 1941)

в 7. годині ввечір

В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, 526 W. RAYEN AVE., YOUNGSTOWN, OHIO.

Всі урядники згаданих тут відділів, а також делегати на минулу конвенцію У. Н. Союзу, повинні обовязково бути на тих зборах. На зборах буде головний предсідник У. Н. Союзу **М. Мурашко** і організатор **Д. Білецький.**

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З ПІТСБУРЩИНИ И ОКОЛИЦЬ!

Повідомляю, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відділів У. Н. Союзу: 11, 15, 17, 24, 32, 34, 41, 51, 53, 56, 61, 63, 74, 77, 82, 89, 91, 96, 101, 109, 113, 118, 120, 126, 132, 134, 136, 153, 161, 212, 232, 255, 264, 276, 296, 300, 303, 329, 338, 360, 384, 386, 396, 400, 401, 420, 431, 447, 450 і 474

:——:——: відбудуться :——:——:

В НЕДІЛЮ, 2. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 2, 1941)

в 3. годині пополудні

В ГАЛІ УКР. КАТОЛ. ЦЕРКВИ

7th & CARSON STREETS, S. S. PITTSBURGH, PA.

Усі урядники згаданих тут відділів, а також делегати на минулу конвенцію У. Н. Союзу, повинні обовязково бути на тих зборах. Також місцеві члени повинні явитись на збори. У важних організаційних справах буде промовляти головний предсідник У. Н. Союзу **М. Мурашко.** На зборах буде також приявний організатор **Д. Білецький.** Тому кожний Союзовець, що цікавиться справами У. Н. Союзу, повинен взяти участь у тих нарадах. 231,50

Марія Малевич, заст. гол. предс. УНС.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР
ІСТОРІЮ УКРАЇНИ ПО АНГЛІЙСЬКИ

A HISTORY of UKRAINE

By Michael Hrushevsky

СТОРІН 629, 4 КАРТИ, PRICE $4.00

ВИРІЖТЕ ЦЕЙ КУПОН НА КРОПКОВАНІЙ ЛІНІЦІ І ЗАШЛІТЬ ЗО СВОЇМ ЗАМОВЛЕННЯМ.

ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут .... долярів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені .... примірників Історії України проф. Михайла Грушевського в англійськім перекладі.

Імя ....

Адреса ....

Місто .... Стейт ....

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Зближається зима, а з нею і рухливіще життя в місті. Українське народне життя, що все літом слабне, цього літа зовсім завмерло, бо крім пікніків нічого не було, в чому можнаб бачити якийсь прояв живучости української кольонії. Правда, відбувся у нас Український Евхаристичний Конґрес — але це була церковна справа, що я свого часу докладно описав.

І далі не ведеться у нас жадної систематичної праці в жадному напрямі. Так немов би людей хто довбнею по голові парив. Ті, що зо страху вилічуються, хотіли би якихсь новин з українських земель, а що таких дуже мало, то мають за що нарікати на всіх і вся. До народньої праці не можна їх звербувати, хоч чудес від них не жадається. От аби хоч прийшли на збори. Найкраще стоїть ще українська церква. Люди до церкви ходять, моляться і гроші носять. В церкві чоловік мусить вислухати всякої проповіди і не може бунтуватись, а на зборах вольному воля, кожний розуміє по свому.

З українських організацій політичного напрямку існують ще: гетьманська організація і О.Д.В.У. По роках обидві ці організації цього року договорилися до цього, що разом відбудуть Свято 1-го Листопада. Відділи У. Н. Союзу приготовляють „Здвиг Молоді", що має відбутися десь в половині листопада. Українські комуністи переводять грошеву збірку на допомогу Советам і Червоній Армії. З листи, яку я мав нагоду бачити, можна ствердити, що українські комуністи більше жертвенні ніж інші українські групи. Бо не-комуністи на подібні потреби в часі загально-українських збірок давали долярами, а комуністи сиплять „десятками".

Що зима за плечима, пізнати по тім, що стада диких качок, гусей і всякої іншої пташини переносяться на полудне. У місті нічого не можна з цеї мандрівки бачити, зате коли виїхати за місто то небосклін, звичайно над вечір, заповнений окремими стадами гусей, що з криком, сформовані у вид латинської букви „ві", перелітають. Стада ці тішаться окремою опікою стейтових і федеральних властей. Не можна їх стріляти, а сезон на польовання диких качок і гусей зачинається 16. жовтня. Федеральний агент, що піклується дикою пташиною і рибою в околиці Шікаґа, обчисляє, що в його районі множиться річно 75 тисяч качок, з яких лише 10 тисяч виходить з цього району з життям, а решта накладає головами, бо тисячі стрільців чигають щоденно над озерами, де злітають качки на відпочинок. В порівнанню з Україною, хочби навіть з бідною Галичиною, то стейт Ілліной представляється дуже бідно. На Західній Україні виводиться міліони диких гусей і качок і коли вони відлітають до теплих країв то „затемнюють небо". Ніхто їх не стріляє й їхнє число збільшується щорічно. „Сільський Господар" у Львові обчисляв, що над самою лише Золотою і Гнилою Липою, притоками Дністра, виводилося в 1936. році пів міліона диких качок. Зате міліони їх виводилися на Волині над ріками Стирѐм, Іквою, Стоходом і Припятю.

Концерт проф. Василя Ємця відбувся у нас в неділю, 12. жовтня в домі Гетьманців-Державників. Концерт стягнув як на теперішні „застрашені" часи більше число публики, переважно тих, що люблять спів і музику. Можна сказати, що концерт удався.

З артистичного боку концерт випав дуже добре! Про це можна було знати ще й перед концертом, бо наш кобзар проф. В. Ємець вже повних 30 літ, як цей Перебендя, „всюди вештається і на кобзі грає".

Зачав першим виступом в місточку Охтирці біля Харкова в 1911. році. Відтак за студентських часів в Харкові за часів свого вчителювання в дівочій ґімназії на Чернигівщині, в українській армії, на іміґрації в Чехословаччині, Німеччині, Франції. Не покидає кобзи-бандури, а всюди з нею голосить про славну минувшину України. Про його імя згадувала світова преса з нагоди його виступів як про одного з одиноких знавців найстаршого музичного інструменту.

В Европі нема країни, де не завіталаб Ємцева кобза. Грав навіть єгиптянам та мароканським арабам!

Відвідав і західну півкулю. Перший раз в 1930. році. Зачинаючи Шікаґом дав ряд концертів. В 1936-37: році переїхав або перейшов Канаду вздовж і впоперек в товаристві нерозлучної кобзи. А тепер він на стало в Злучених Державах. Заявив мені, що досі дістав 12 запрошень від ріжних наших громад, щоб прибути до них з концертами. Звичайно від малих громад, де менше гістерії і переляку з нічого. Великі наші громади, за вимком хіба Клівленду, ще мабуть не очуняли і мовчать.

ГЕРОЙ МІЖ ДІТЬМИ. — Джов ДіМаджіо, відомий „безболовий" грач, вибрався до шпиталя, де його жінка вродила дитину. При вступі до шпиталя його обскочили діти з домаганнями підписатися їм в книжечки.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 19. жовтня 1941. року померла по довгій і тяжкій недузі в власнім домі в Литл Фалс, Н. Й., членица Тов. Зап. Січ, від. 330. У. Н. Союзу,

ТЕКЛЯ СКИБІНСЬКА.

Похорон відбувся в середу, 22. жовтня 1941. року, з дому жалоби, 522 Джеферсон Стр. до української церкви св О. Николая. Тіло Покійної поховано на українськім правосл. цвинтарі в Геркімер, при великім здвизі людей, родини, знайомих і членів Тов. Зап. Січ., від. 330.

Покійна полишила в смутку мужа Франка, чотири сини: Бронислава, сарджена в Ю. С. А., Форт Дупант, Дел. (жонатий); Володимира, що служить в армії в Джеферсон Барак, Місурі; Юліяна, самотного; Івана, жонатого; три дочки: Каролину, замужну; Ванду й Антонію, самотні та дві внучки; маму й три сестри в старім краю.

Покійна походила зо села Полівці, повіт Чортків, Західна Україна, До Америки прибула 1911. року. До У Н. Союзу приступила 1925. року. Померла, проживши 47 років.

Най прибрана земля Вашинґтона стане Їй вічним спочинком!

Н. Паламар, секр.

Дня 22. жовтня 1941. року помер в Йонґставн, Огайо, по короткій недузі член Бр. св Івана Хрестителя, від. 230. У. Н. Союзу,

ІВАН СЛЮСАРЧИК.

Покійний походив зо села Пашова, повіт Ліско, Галичина. Вступив до У. Н .Союзу в 1924. році. Прожив 54 роки.

Покійний полишив у смутку жену Розалію та четверо дітей: Марію, Михайла, Гелену (замужну) і Анну.

Похорон відбувся в пятницю в 9. годині рано з дому жалоби, 404 Вайзман Стріт, до церкви Пресв. Тройці на Вест Райн Евеню, а відтак на цвинтар.

Нехай прибрана земля Вашингтона стане Йому вічним супочинком!

Іван Павловський, секр.

Злодій в Пивниці

(Докінчення зо стор. 2.)

Я знову зійшов на діл нещасними сходами, став шукати в пивниці чогось, якого залізного дрючка або щось подібного. Все даремно! Не оставало мені нічого, лише так само, як святому Петрові в тюрмі, ждати янгола, що визволив би мене відтіля. Я вірив, що цей янгол, моя Ема, прийде та спочуваючи моїй долі визволить мене з неволі. Ця надія вспокоїла мене трохи. Піддаючись долі, сів я на бельку, одну з двох, що підпирали три великі бочки вина. Студінь доскулювала мені.

Аж тут прийшла на мене спокуса. Я засвітив сірник і небаром найшов недогарок свічки. Тепер міг я краще розглянутися. На полиці побачив я ряд запорошених пляшок, певно із знаменитим вином... Спокуса не давала мені спокою... Я схопив одну пляшку. Безцеремонно відбив я шийку та налив вина в таку чашу, заткавши дірку пальцем. Вино смакувало знаменито! Коли я вдоволено випив одну пляшку, повторив я те саме з другою. Тепер почувався я сильний та відважний, а що найважніше мені не було вже так холодно! Я знову виліз із пивниці та завзято став шарпати кратами! Навіть собака, не то чоловік, не чули моеї розпуки... А як виправдатися з того, що я тут у пивниці? Ах, в яку пастку попався!

Я хотів уже кричати з усіх сил, як почувся дзеньків ключів і пляшок, що кріпшав за кожним кроком.

Я відступив кілька кроків назад і ждав нетерпляче. Війшов якийсь товстелезний, бородатий чоловік, із червоною шапочкою на голові, із свічкою та двома пляшками в лівій, ключами та третьою пляшкою в правій руці. Я скрився в тіні та ждав поки він не відчинить дверей. Потім хотів я втекти, заки він назад замкне двері. Та він запримітив мене, заступив мені дорогу та скрикнув: „Ти що тут робиш у пивниці? Га?"

Я промимрив щось і вгатив йому добре. Пляшки, що він держав їх у руках, розбилися, я міг мерщій зникнути.

— Рятуйте! Злодій! Злодій! — кричав нещасний та гнався за мною. Я перескочив купу снігу, а той, що гнався за мною, остав позаду. Як я прибіг до городу цитаделі, було кілька хвилин по одинацятій. До себе до хати не міг я вернутися, бо не мав зі собою ключа від хати. Після ріжних пригод найшов я пристановище в третій годині рано в приятеля Нуґолі. Небаром заснув я там сном блаженних. По святах прочитав я в ґазеті таку новинку: „Злодій в пивниці. Вечером 24. ц. м., около 11. години, як сіньор М. хотів зійти до своеї пивниці, побачив, що там у темряві скрився якийсь чоловік. Злодієві вдалося — бо то був злодій — втекти, хоч сіньор М. відважно заступив йому дорогу. Сіньор М. присягається, що вже давніше бачив того чоловіка та впевняе, що пізнав би того злодія. Пивниця сіньора М. відчинена, пляшки побиті, вино випите. Ідентичности злодія це не ствердили".

На другий день, як я журився, що не маю ніякої вісточки від моеї дорогенької Еми, дістав я такого листа:

„Найдорожчий Джіджіно! Не гнівайся, одначе я дійсно не могла знову відчинити закратованих дверей та нічого не сказала батькові, щоби не скомпромітуватися. Чи ти читав новинку в ґазеті? Сіньор М. присягається, що знае злодія та при нагоді пізнає його! Полагодь цю справу так, що розповіш усе батькові й попросиш його, щоби... віддав мене за тебе".

— Бідний Джіджіно! А ти певно пристав на цю раду?

Певно, яж не мав охоти дістатися до вязниці!

— Отже, — сказав я зі сміхом — ти оженився зі страху!

— Гадаєш?

Джіджіно всміхнувся, глянув на старий годинник, що висів на стіні винарні, встав скоро, подав мені руку та сказав: „А хай це! Зараз буде восьма година! Вона жде на мене. Бувай здоров приятелю. Будь завтра, як у давніх часах, в третій годині рано біля мосту на ріці По, а я представлю тобі мою жінку".

З тими словами зник щасливий Джіджіно.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.—Екзамінація $2.00.

ІВАН ФИЛИПЧАК
відомий автор оповідань з української історії малює в повісті

ДМИТРО ДЕДЬКО

боротьбу за вдержання Галицько-Волинської Держави проти посягань загребущих сусідів: поляків і мадярів.

Герой повісти, боярин Дмитро Дедько — це історична особа. Завдяки йому українська князівська держава простояла ще довгі роки. Хто хоче пізнати геройські зусилля цеї великої постаті української історії, най прочитає повість Филипчака „Дмитро Дедько".

Ціна 50 центів.

Замовляйте:

"Svoboda"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ЇЙ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. кляси) М. Матвійчука — 50 ц.
ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. кляси) М. Матвійчука — 60 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. кляси) М. Матвійчука — 50 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНИК у двох частях. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.
ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, зібрав і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень — 35 ц.
ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. — 30 ц.
МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипякевича — 15 ц.
МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.
ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:

МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський — 65 ц.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук — 75 ц.

Замовлення слати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. — $295.00

Все, чого треба, з виїмком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 431. Зачинається фатальна дорога.

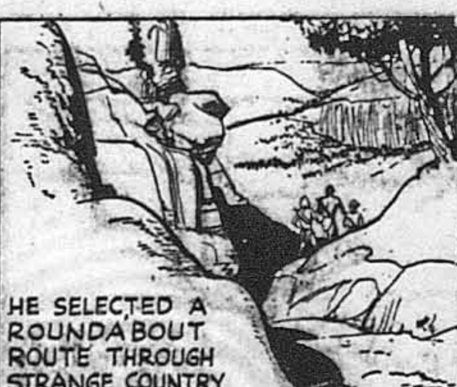
Томові було дуже жаль залишати малп. Він відновив з ними приязнь і вони уважали його за приятеля. Та він бажав також йти з Тарзаном.

Сандо вернув назад до своеї колиби, щоб взяти свою жінку. Він вандрував поволі, відвідуючи по дорозі своїх приятелів.

Отож пан нетрів, малий Том і Зеля, відпочивши короткий час, після цеї завзятої боротьби, рушили в дорогу, до дому.

Тарзан, з огляду на своїх товаришів, вибрав довгу окружну дорогу, уважаючи її певнішою. Та скоро він жалував цього вибору.